

Enheten för industri

Mats Hemer
Ingrid Malmberg

Samrådsmöte med väglaboratorier, Trafikverket och Swedac den 20:e maj 2010

Dessa mötesanteckningar delges till samtliga mötesdeltagare samt berörda handläggare på Swedac.

Närvarande:

Peter Gustavsson	– Peab Asfalt
Kenneth Vikström	– NCC Nord
Torbjörn Jacobson	– Trafikverket
Andreas Waldemarson	– VTI
Mats Jonsson	– Svevia
Thomas Karlsson	– Skanska
Mats Hemer	– Swedac
Ingrid Malmberg	– Swedac

Följande diskuterades:

Dessa möten anses av deltagarna vara en mycket bra lösning för att diskutera angelägna problem. Det ligger i alla parter intresse att genomföra dessa möten regelbundet.

Tillämpningsdokument

Under mötet diskuterades möjligheten för Swedac att utge tillämpningsdokument för väglabben för att säkerställa att labben får en likvärdig bedömning oavsett vilka bedömare som reviderar labben. Deltagarna vid mötet enades om att om detta forum fungerar och med bibehållen kontinuitet kan mötesprotokollen vara grund för en enhetlig bedömning.

Kontraktsgenomgång och redovisning av mätosäkerhet i rapporter

Frågan lyftes huruvida labben måste ange mätosäkerhet i provningsrapporter. Representanterna från väglabben anser att det inte är tillämpligt i denna bransch att redovisa mätosäkerhet. Swedacs ståndpunkt här är dock att det är tillämpligt. Möjligtvis när ett prov resulterar i resultatet ”ja” eller ”nej” kan det anses att det inte är tillämpligt.

Vidare är Swedacs ståndpunkt att om kunden så begär finns det möjlighet att redovisa mätosäkerheten på annat sätt än i rapporten. Detta kan hanteras vid kontraktsgenomgång alternativt skriftligt utskick till kund. Detta gör att kunden får reda på att mätosäkerheten inte redovisas i rapporten och var den istället finns att få tag på. Viktigt är dock att all dokumentation från överenskommelsen arkiveras.

En kontraktsgenomgång innebär att båda parter är överens om vad labbet ska leverera och hur.

Dokumentationen från kontraktsgenomgången kan vara ensidig, tex som telefonanteckningar. Liten kontraktsgenomgång (alt utskick) kan göras vid små kunder och avropsavtal. Huvudsaken är att klargöra vad uppdraget omfattar.

(Om labbet väljer att fylla i en checklista som visar att man informerat kunden om redovisning av mätosäkerhet i rapporter så ska det tydligt framgå vem man pratat med/mailat med och när samt en kopia på informationsutskicket).

Överenskommelse med kund gällande angivelse av mätosäkerhet kan göras en gång per avtal! (Behöver alltså inte göras vid varje avrop.)

Ex på kommentar i rapport: *"Enligt överenskommelse med kunden anges ej mätosäkerhet i rapporter. Uppgifter om mätosäkerhet finns att tillgå på laboratoriet."*

På detta sätt säkerställer man att även en oberoende läsare blir informerad om att mätresultatet är behäftat med mätosäkerhet.

Beträffande mätosäkerhet, gäller SWEDAC DOC 04:5.

Provningslaboratorierna skall uppfylla kraven i SS-EN ISO/IEC 17025 (5.4.6 resp 5.10.3)

Grunddokumentet för utvärdering är *Guide to the Expression of Uncertainty in Measurement, "GUM"*.

EA 4/16 är ett tillämpningsdokument för provningslaboratorier, utvecklat av EA.

De signifikanta osäkerhetskällorna skall identifieras och värderas.

För värdering av de olika osäkerhetskällorna kan resultaten från deltagande i ringanalyser vara till stor hjälp.

Om det finns (är möjligt att ställa upp) en matematisk modell skall denna användas för att sammanställa utvärderingen. (Ett hjälpmedel som används av de flesta "väglabben" är VTI's mallar. Det är varje laboratoriums ansvar och möjlighet att anpassa dessa mallar till kraven på den egna verksamheten.)

Viktig är att laboratoriet kan uppnå den mätosäkerhet som det påstår.

Internkalibrering kontra kontroll

Vid internkalibrering är kraven på mätosäkerhetsredovisning de samma som vid extern kalibrering. Definitionen på en kalibrering är en jämförelse med en referensnormal. Referensnormalen ska vara spårbart kalibrerad med en dokumenterad mätosäkerhet. Denna mätosäkerhet i kombination med mätosäkerheten i jämförelsen ger sedan den totala mätosäkerheten för det kalibrerade objektet, som alltså måste redovisas.

Vid den interna kontrollen är avsikten endast att försäkra sig om att objektets kalibreringsstatus inte har ändrats påtagligt.

Provtagning – vem får ta provet?

Vidare diskuterades under mötet problemet att när ett labb inte är ackrediterat för provtagning så får inte labbet på något sätt ta provet i alla fall. Gör labbet ändå det så får inte provningen redovisas under ackrediteringen. Däremot är det helt ok att någon person som inte arbetar för labbet tar provet och då kan provningen redovisas som ackrediterad.

Undantaget för provtagning i beslutet lyder enligt följande:

"Provtagning omfattas inte av ackrediteringen. Om laboratoriet ändå själv utför provtagning omfattas inte provningen av ackrediteringen."

Formuleringen om provtagning i besluten (omfattningen) är förhållningsorder från EA som Swedac inte kan bortse från. För att praktiskt hantera frågan så att labbpersonalen även i fortsättningen kan ta provet måste detta avklaras i kontraktsgenomgången. För avropskunder räcker det att detta görs en gång per avtal. Dokumentation från dessa "överenskommelser"/information ska arkiveras.

(Används en checklista även här som säkerställer att man delgivit kunden information om provtagning, ska det tydligt framgå vem man haft kontakt med, när samt en kopia på informationsutskicket eller liknande.)

Exempel på hur denna överenskommelse kan se ut är:

"Provtagning omfattas inte av ackrediteringen. Laboratoriet kan dock på uppmaning från kund ta ut prover. Mätosäkerheterna för dessa uttag är inte kända och redovisas därför inte i provningsrapporten."

FTVB

Under mötet togs frågan upp hur FTVB från NCC (09-788-51.1523) och Skanska (08-2833-51.1603) har resulterat i olika svar trots att det enligt Thomas Karlsson (Skanska) och Kenneth Vikström (NCC) rör sig om samma frågeställning.

Efter att Swedac granskat hur FTVB:na varit formulerade kan konstateras att båda FTVB:ena handlar om huruvida laboratoriet måste redovisa fullständiga metodnamn med utgåva och med tillhörande corrigendum och ammendments i provningsrapporter.

Skanska fick ursprungligen ett svar på sin FTVB som inte ligger i linje med det svar som NCC 10 månader senare fick på sin FTVB. Detta är beklagligt men Skanska har under april 2010 fått sitt svar reviderat av enhetschef Agneta Ebbesson enligt brev daterat 2010-04-21.

Dock kvarstod skillnaden i svaren på FTVB:na gällande om utgåva måste så med i provningsrapporter. Detta beror på att Swedac ändrat ståndpunkt under tiden som Skanskas FTVB hanterades. Således gäller det svar som Skanska fick i brevet från Agneta Ebbesson, vilket klargör att man inte behöver skriva fullständiga metodnamn och utgåva i rapporter. Detta kan istället lösas i kontraktsgenomgången om laboratoriet kan styrka att man i kontraktsgenomgången delgivit kunden information om fullständiga metodnamn, inklusive corrigendum, ammendments och utgåva.

Om oklarheter fortfarande föreligger vänligen kontakta Mats Hemer.

Långa ledtider

Under mötet togs frågan om Swedacs ledtider upp. Swedac är plågsamt medvetna om relevansen i frågan och gör vad vi kan för att bättra oss. Förhoppningsvis kommer ni framöver få en snabbare handläggning.

Nya metodutgåvor

De medverkande laboratorierna efterlyste ett smidigare sätt att hantera införandet av nya utgåvor för de standarder som de är ackrediterade för och som uppdateras under säsongen.

Det Swedac hänvisar till är att det finns möjlighet att hantera nya utgåvor med hjälp av flexibel ackreditering.

Mats Hemer
Teknisk handläggare

Ingrid Malmberg
Teknisk handläggare